

Paul Auster

Sunset Park

Milles Heller

1

Už takmer rok sa venuje fotografovaniu opustených vecí. Robí najmenej dva výjazdy denne, niekedy aj šesť alebo sedem, a zakaždým, keď s kolegami vstúpi do ďalšieho domu, obklopia ich veci, nespočetné odhodené veci, ktoré zanechali rodiny na odchode. Neprítomní ľudia odišli chvatne, s hanbou a v zmätku a je isté, že nech už teraz bývajú kdekoľvek (ak vôbec našli strechu nad hlavou a netáboria niekde na ulici), ich nové obydlie je menšie ako dom, o ktorý prišli. Každý dom rozpráva príbeh o neúspechu - o insolventnosti a bankrote, o dlhu a prepadnutí nehnuteľnosti v prospech banky - a on sa podujal zdokumentovať posledné zostávajúce stopy tých rozbitých životov, aby dokázal, že zmiznuté rodiny boli kedysi tu, že duchovia ľudí, ktorých nikdy neuvidí a nikdy nespozná, sú ešte stále prítomní vo veciach pozahadzovaných a roztrúsených v ich prázdnych domoch.

Tá práca sa nazýva vypratávanie a on patrí k štvorčlennému tímu firmy Dunbar Realty Corporation, ktorá vykonáva „údržbu

obytných priestorov" na objednávku miestnych bánk, čo teraz dotyčné nehnuteľnosti vlastní. Šíre roviny južnej Floridy sú momentálne plné takých osirelých stavieb, a keďže v záujme bánk je čo najrýchlejšie ich predat', opustené domy treba vyčistiť, opraviť a upraviť, aby sa dali prezentovať potenciálnym kupcom. V kolabujúcom svete ekonomického úpadku a núdze, čo sa nemilosrdne a neprestajne šíri všade naokolo, patrí vypratávanie k tej hŕstke služieb, ktorými sa tu ešte dá užiť. Bezpochyby má šťastie, že si našiel takúto prácu. Nevie, ako dlho to ešte vydrží, no plat má slušný a v krajine s čoraz menším počtom pracovných miest je to rozhodne dobré zamestnanie.

Na začiatku ho šokovala špina a neporiadok, nedbajstvo. Málokedy vojde do domu, ktorý jeho bývalí majitelia zanechali v dobrom stave. Častejšie je svedkom erupcie násillia a hnevu, posledného záchvatu impulzívneho vandalizmu - od otvorených kohútikov v umývadlách a vaniach, z ktorých preteká voda, až po prebúrané steny, steny posiate obscénnymi nápismi či prevrútané guľkami, nehovoriac o vytrhanom medenom potrubí, o škvrnách od bielidla na kobercoch, o výkaloch na dlážke v obývačke. Možno sú to extrémne príklady, impulzívne činy, dôsledky hnevu ľudí obratých o majetok, nechutné, no pochopiteľné prejavy zúfalstva, no aj keď sa ho pri vstupe do domu vždy nezmocní odpor, nikdy dvere neotvára bez pocitu hrôzy. Najprv sa musí popasovať so smradom, s útokom kyslého vzduchu, čo sa mu rúti do nozdier, so všadeprítomnými,

premiešanými zápachmi plesne, pokazeného mlieka, mačacích záchodov, špinavých záchodových mís a hnijúcich potravín na kuchynskom dreze. Tie pachy nedokáže vyhnať ani čerstvý vzduch, čo sem prúdi cez otvorené okná, ten smrad porážky nedokáže odstrániť ani najdôkladnejšie upratovanie.

Potom sú tu vždy predmety, zabudnutý majetok, *opustené veci*. Už má niekoľko tisíc fotografií a v jeho rastúcom archíve sa nachádzajú fotky kníh, topánok a olejomalieb, klavírov a hriankovačov, bábik, čajových súprav a špinavých ponožiek, televízorov a stolných hier, večerných šiat a tenisových rakiet, pohoviek, hodvábnej bielizne, aplikačných pištolí, pripínáčikov, plastových akčných figúrok, rúžov, pušiek, vyblednutých matracov, nožov a vidličiek, pokrových žetónov, zbierky známok a mŕtveho kanárika, čo leží na dne klietky. Netuší, prečo pociťuje potrebu robiť tie fotky. Vie, že je to zbytočná námaha, ktorá nikomu neprinesie úžitok, a predsa vždy keď vojde do domu, cíti, že naňho veci volajú, prihovárajú sa mu hlasmi ľudí, ktorí tam už nie sú, žiadajú ho, aby sa na ne posledný raz pozrel, kým ich neodvezú. Ostatní členovia tímu sa z jeho nutkavého fotografovania vysmievajú, no on si ich nevšíma. Nepripisuje im význam a všetkými opovrhuje. Tupý Victor, šéf vypratávacej čaty, koktavý, urečnený Paco a tučný, fučiaci Freddy – traja mušketieri posledného súdu. Podľa zákona sa všetky zachránené predmety od istej hodnoty musia odovzdať banke a tá má povinnosť vrátiť ich majiteľom, ale jeho kolegovia si bez

váhania vezmú, čo sa im zachce. Považujú ho za blázna, lebo kašle na korisť - fľaše whisky, rádiá, CD prehrávače, lukostrelecké vybavenie, pornočasopisy -, ale jemu ide len o fotografie - nie o veci, ale o fotografie vecí. Už istý čas sa usiluje v práci rozprávať čo najmenej. Paco a Freddy ho začali volať El Mudo, nemý.

Má dvadsaťosem rokov a pokiaľ vie, nemá nijaké ambície. Nemá nijaké nutkavé túžby, nemá jasnú predstavu o tom, ako by si mohol budovať solídnu budúcnosť. Vie, že na Floride už dlho nezostane, že sa blíži okamih, keď pocíti potrebu znovu sa pohnúť ďalej, no kým tá potreba dozrie na nevyhnutnosť skutku, pokojne zostáva v prítomnosti a nehľadí dopredu. Ak počas sedem a pol roka, odkedy odišiel z vysokej školy a osamostatnil sa, niečo dokázal, je to práve táto schopnosť žiť v súčasnosti, obmedziť sa na tu a teraz, a hoci to možno nie je najobdivuhodnejší úspech, aký si človek vie predstaviť, dosiahol ho len vďaka značnej disciplíne a sebaovládaniu. Nemať plány, čiže nemať túžby a nádeje, byť spokojný so svojim osudom, prijať všetko, čo svet človeku nadelí od jedného svitania k druhému - aby niekto mohol takto žiť, musí chcieť veľmi málo, najmenej, ako je ľudsky možné.

Postupne svoje túžby zosekal na to, čo sa teraz blíži k holému minimu. Prestal fajčiť a piť, nejedáva v reštauráciách, nevlastní televízor, rádio ani počítač. Auto by rád vymenil za bicykel, ale auta sa zbaviť nemôže, keďže musí ďaleko dochádzať za prácou. To isté platí o mobile, ktorý

nosí vo vrecku a vďačne by ho hodil do koša, no potrebuje ho kvôli práci, a preto sa bez neho neobíde. Digitálny fotoaparát bol už možno navyše, no vzhľadom na únavnosť a nudu nekonečného vypratávania má pocit, že ho drží pri živote. Platí nízke nájomné, keďže býva v malom byte v chudobnej štvrti, a popri najzákladnejších veciach si ako jediný luxus dovoľí kupovanie kníh, paperbackov, hlavne románov, amerických románov, britských románov, zahraničných románov v preklade, lenže v konečnom dôsledku knihy nie sú luxus, ale nevyhnutnosť a čítanie je závislosť, ktorej sa netúži zbaviť.

Nebyť toho dievčaťa, pravdepodobne by odišiel ešte pred koncom mesiaca. Našetril si dosť peňazí, aby mohol ísť, kam sa mu zachce, a floridského slnka si rozhodne užil až-až - po rozsiahlom skúmaní je teraz presvedčený, že duši viac škodí, ako prospieva. Podľa neho je to machiavellistické slnko, pokrytecké slnko a jeho lúče veci neosvetľujú, ale zatemňujú - oslepuje človeka ustavičnou, príliš jasnou žiarou, ubíja návalmi vlhkosti, vyvádza z miery fatamorgánami a ligotavými vlnami ničoty. Je to samý lesk a žiara, no neponúka nič podstatné, neprináša pokoj a úľavu. Pod týmto slnkom však prvý raz uvidel to dievča, a keďže nevie presvedčiť sám seba, aby sa jej vzdal, naďalej žije so slnkom a pokúša sa s ním zmieriť.

Volá sa Pilar Sanchezová a stretol ju pred šiestimi mesiacmi v parku, bolo to čisto náhodné stretnutie raz v sobotu popoludní uprostred mája, najnepravdepodobnejšie

z nepravdepodobných stretnutí. Sedela na tráve a čítala knihu, a necelé tri metre od nej aj on sedel na tráve a čítal knihu, zhodou okolností to bola rovnaká kniha ako tá jej, rovnaká kniha v tom istom paperbackovom vydaní, *Veľký Gatsby*, čítal ju tretí raz, odkedy mu ju na šestnáste narodeniny daroval otec. Sedel tam dvadsať alebo tridsať minút, pohrúžil sa do knihy a nevnímal okolie, a vtom začul, ako sa niekto smeje. Obrátil sa a pri tom prvom, osudovom pohľade na ňu, ako tam tak sedela, usmievala sa naňho a ukazovala na názov svojej knihy, odhadoval, že má ešte menej ako šestnásť, že je to len dievča, a navyše útle, útle dospievajúce dievča v úzkych odstrihnutých šortkách, v sandáloch a miniatúrnom tope, v rovnakých šatách, aké nosí každé ako-tak príťažlivé dievča v celej južnej časti horúcej, slnkom pozlátenej Floridy. Je to ešte dieťa, povedal si, a predsa tam bola s hladkými, nezakrytými končatinami a bystrou, usmievacou tvárou, a on, čo sa málokedy na niekoho alebo na niečo usmieva, pozrel do jej tmavých, živých očí a opätoval jej úsmev.

Uplynulo šesť mesiacov a ona je stále nepľnoletá. Vo vodičskom preukaze má napísané, že má sedemnášť, že osemnášť bude mať až v máji, preto sa na verejnosti musia správať opatrne, on sa za každú cenu musí vyhýbať všetkému, čo by mohlo vyvolať podozrenie z lascívnosti, lebo stačí jediný telefonát od nejakého rozhorčeného všetečníka a mohol by ľahko skončiť vo väzení. Každé ráno okrem víkendov a sviatkov ju vozí k Strednej škole Johna F. Kennedyho, kam ona chodí do

posledného ročníka a darí sa jej, chcela by pokračovať v štúdiu a potom pracovať ako zdravotná sestra, no nevysadí ju pred budovou. To by bolo príliš nebezpečné. Nejaký učiteľ alebo iný zamestnanec školy by ich mohol spolu zazrieť v aute a spustiť poplach, a tak zastane tri alebo štyri bloky pred školou a vysadí ju. Nepobozká ju na rozlúčku. Nedotkne sa jej. Ona je z jeho zdržanlivosti smutná, keďže sa už považuje za dospelú ženu, ale prijíma túto hru na ľahostajnosť, lebo jej povedal, že je to nutné.

Pilarini rodičia pred dvoma rokmi zahynuli pri autonehode, a kým sa v júni po závere školského roku neprestahovala do jeho bytu, bývala s tromi staršími sestrami v rodinnom dome. S dvadsaťročnou Mariou, dvadsaťtriročnou Teresou a dvadsaťpäťročnou Angelou. Maria chodí do kurzu pre kozmetičky. Teresa pracuje ako úradníčka v miestnej banke. Angela, najkrajšia z nich, je čašníčkou v kokteillovom bare. Podľa Pilar niekedy za peniaze spáva so zákazníkmi. Pilar rýchlo dodá, že má Angelu rada, že má rada všetky svoje sestry, ale teší sa, že odišla z domu, ktorý je plný spomienok na rodičov, a okrem toho si nemôže pomôcť, hnevá sa na Angelu za to, čo robí, predávať svoje telo je podľa nej hriech, a odľahlo jej, že sa s ňou už na tú tému nemusí hádať. Áno, hovorí mu, jeho byt je len ošarpaná kutica, dom je oveľa väčší a pohodlnejší, ale v byte nie je osemnásťmesačný Carlos Junior, a aj to je nesmierna úlava. Samozrejme, Teresin syn nie je zlé dieťa, a čo si má Teresa počať, keď jej manžel

slúži v Iraku a ona má v banke dlhý pracovný čas, no to ešte neznamená, že Teresa má právo každý druhý deň v týždni na ňu váľať starostlivosť o dieťa. Pilar chcela byť dobrá sestra, no nemohla si pomôcť a hnevalo ju to. Potrebuje byť sama a učiť sa, chce niečo v živote dokázať, a ako to má spraviť, keď musí vymieňať plienky? Deti sú fajn pre iných ľudí, no ona s nimi nechce mať nič spoločné. Vďaka, hovorí, neprosím.

Obdivuje jej ducha a inteligenciu. Dokonca už prvý deň, keď sedeli v parku a rozprávali sa o *Velkom Gatsbym*, naňho urobilo dojem, že tú knihu čítala sama od seba, a nie preto, že by im to škole prikázala učiteľka, a potom, keď rozhovor pokračoval, naňho urobila dvojnásobný dojem, lebo začala tvrdiť, že najdôležitejšou postavou v knihe nie je Daisy ani Tom, ba dokonca ani sám Gatsby, ale Nick Carraway. Požiadal ju, aby mu to vysvetlila. Preto, povedala, lebo on ten príbeh rozpráva. Je to jediná postava, ktorá stojí pevne na zemi, jediná, ktorá sa vie pozrieť aj mimo seba. Všetci ostatní sú zmätení a plytkí, a bez Nickovho súcitu a porozumenia by sme k nim nič necítili. Tá kniha stojí na Nickovi. Keby ten príbeh vyrozprával vševediaci rozprávač, nevyznel by ani spolovite tak dobre.

Vševediaci rozprávač. Vie, čo to znamená, rovnako ako chápe, čo znamená hovoriť o *básnickej licenci*, *biogenéze*, *inverznej funkcii k logaritmu* a o súdnom spore *Brown verzus ministerstvo školstva*. Ako je to možné, čuduje sa, že také mladé dievča ako Pilar Sanchezová, ktorej otec, kubánsky

rodák, celý život pracoval ako poštový doručovateľ, a ktorej tri staršie sestry sú spokojné s každodennou rutinou, je úplne iná ako zvyšok rodiny? Pilar túži po poznaní, má plány, usiluje sa, a on ju v tom s radosťou podporuje, robí, čo je v jeho silách, aby jej pomohol rozšíriť vzdelanie. Od prvého dňa, keď odišla z domu a presťahovala sa k nemu, s ňou precvičuje detaily, ktoré jej umožnia získať čo najviac bodov na prijímacích skúškach, kontroluje jej všetky domáce úlohy, vysvetlil jej základy diferenciálneho počtu (ktorý na jej strednej škole neučia) a nahlas jej prečítal desiatky románov, poviedok a básní. On, mladý človek bez ambícií, ktorý odišiel z vysokej školy a odmietol výhody svojho niekdajšieho života, si vzal do hlavy, že kvôli nej bude ambiciózny, potlačí ju tak ďaleko, ako bude ochotná ísť. Prvou prioritou je vysoká škola, dobrá vysoká škola s plným štipendiom, a má pocit, že keď tam už raz Pilar bude, všetko ostatné pôjde samo. Pilar momentálne sníva o tom, že sa stane zdravotnou sestrou, jemu je však jasné, že sa to napokon zmení, je presvedčený, že má na to, aby šla študovať medicínu a stala sa lekárkou.

To ona navrhla, že sa k nemu presťahuje. Jemu by nikdy nezišlo na um vysloviť taký odvážny plán, ale Pilar bola rozhodnutá, hnala ju túžba po úteku a zároveň ju lákala predstava, že s ním bude každú noc spať, a keď ho poprosila, aby zašiel za Angelou, ktorá je hlavná živiteľka celého klanu, a preto má posledné slovo vo všetkých rodinných rozhodnutiach, stretol sa s najstaršou Sanchezkou a podarilo sa mu ju

uhovoriť. Najprv nebola nadšená, tvrdila, že Pilar je príliš mladá a neskúsená, aby uvažovala nad takýmto významným krokom. Áno, vie, že jej sestra je doňho zamilovaná, no ona tú lásku neschvaľuje, keďže je medzi nimi taký veľký vekový rozdiel, veď skôr či neskôr sa mu jeho dospievajúca hračka zunuje, opustí ju a ona zostane sama so zlomeným srdcom. Odpovedal, že sa to pravdepodobne skončí presne naopak, že sám so zlomeným srdcom zostane on. Potom zastavil ďalšie reči o srdciach a pocitoch a uviedol čisto praktické dôvody. Pilar nemá prácu, povedal, zatažuje rodinný rozpočet, a on si ju môže dovoliť podporovať a sňať im z pliec toto bremeno. Napokon, veď sa ju nechystá uniesť do Číny. Ich dom je len pätnásť minút cesty pešo od jeho bytu a budú ju môcť navštevovať, koľko len budú chcieť. Aby dospel k dohode, ponúkol im darčeky, všetky veci, po ktorých túžia a nemôžu si ich dovoliť kúpiť. Na veľké prekvapenie a pobavenie tých troch trpákov z čaty dočasne zmenil názor na etiku vypratávania a počas nasledujúceho týždňa pokojne šlohol takmer nový televízor s plochou obrazovkou, luxusný kávovar, červenú trojkolku, tridsaťšesť filmov (vrátane zberateľského boxu so sériou *Krstný otec*), profesionálne kozmetické zrkadlo, súpravu krištáľových pohárov na víno, a to všetko pekne naukladal pred Angelu a jej sestry ako výraz vďaky. Inými slovami, Pilar s ním teraz žije, lebo podplatil jej rodinu. Kúpil si ju.

Áno, je doňho zamilovaná a aj on ju napriek výčitkám svedomia a vnútorným pochybnostiam miluje, hoci mu to môže

pripadať nepravdepodobné. Treba zdôrazniť, že vôbec nie je zatažený na mladé dievčatá. Až doteraz boli všetky ženy v jeho živote viac-menej rovesníčky. Takže Pilar preňho nestelesňuje nejaký ideálny typ ženy - je len sama sebou, šťastná náhoda, ktorá ho raz popoludní postretla v parku, výnimka z každého pravidla. Rovnako si nevie vysvetliť, prečo ho priťahuje. Iste, obdivuje jej inteligenciu, ale v konečnom dôsledku to nie je veľmi dôležité, keďže pred ňou obdivoval inteligenciu iných žien, i keď ho ani trochu nepriťahovali. Považuje ju za peknú, no nie výnimočne peknú, nie objektívne krásnu (hoci by sa dalo tvrdiť, že každé sedemnásťročné dievča je krásne, a to z jednoduchého dôvodu, že mladosť je krásna). Na tom však nezáleží. Nezamiloval sa do nej pre jej telo ani pre jej mozog. Tak prečo teda? Čo ho tu drží, aj keď mu všetko hovorí, že by mal odísť? Možno je to preto, ako sa naňho díva, pre tú nespútanosť jej pohľadu, zaujatie v jej očiach, keď ho počúva, pre pocit, že keď sú spolu, je plne prítomná a on je pre ňu na celom svete jediný.

Niekedy, keď vyberie fotoaparát a ukazuje jej fotografie opustených vecí, oči sa jej zalejú slzami. Je v nej niečo mäkké a sentimentálne, čo mu pripadá takmer komické, a predsa ho dojíma tá mäkkosť, tá citlivosť voči bolesti iných, a keďže vie byť aj taká drsná, taká uvravená a plná smiechu, nikdy nedokáže predpovedať, ktorá časť z nej sa v nasledujúcom okamihu vynorí. Z krátkodobého hľadiska to môže byť vyčerpávajúce, no z dlhodobého hľadiska má pocit, že je to na

dobro veci. On, ktorý sa tolké roky tak obmedzoval, ktorý sa tak neoblomne zariikal, ktorý sa naučil ovládať emócie a plávať životom s chladným a neochvejným odstupom, pomaly ožil pri pohľade na jej emocionálne výstrelky, jej výbušnosť, jej rozcitlivené slzy, keď sa díva na fotografiu opusteného plyšového medvedíka, pokazeného bicykla alebo vázy so zvädnutými kvetmi.

Keď šli spolu prvý raz do postele, ubezpečila ho, že už nie je panna. Vzal ju za slovo, no vo chvíli, keď mal do nej vojsť, ho odstrčila a povedala mu, že to nesmie urobiť. *Mamičkovská dierka* je zakázaná, povedala, mužské údy do nej nemajú prístup. Jazyky a prsty sú prijateľné, ale údy nie, za nijakých okolností, nikdy. Netušil, o čom to rozpráva. Veď má prezervatív, nie? Sú chránení a nemusia sa ničoho obávať. Jáj, povedala, v tom sa práve mýli. Aj Teresa a jej manžel sa vždy spoliehali na prezervatívy a aha, čo sa im stalo. Pilar nič tak nenaháňa strach ako predstava, že otehotnie, a nikdy nebude riskovať svoj osud a dôverovať tým zradným gumám. Radšej by si podrezala zápästia alebo skočila z mosta, než sa dala nabúchať. Je mu to jasné? Áno, je mu to jasné, ale aké teda majú možnosti? *Srandičkovskú dierku*, povedala. Vedela o tom od Angely a musel uznať, že z čisto biologického a medicínskeho pohľadu je to jediná skutočne bezpečná antikoncepcia na svete.

Už šesť mesiacov sa riadi jej želaním, pre úd má vyhradenú jej *srandičkovskú dierku* a do *mamičkovskej dierky* jej strká

len jazyk a prsty. Také sú anomálie a zvláštnosti ich
lúboštného života, no napriek tomu je to bohatý lúboštný
život, úžasné erotické partnerstvo a nič nenasvedčuje tomu, že
by sa malo tak skoro skončiť. Napokon ho práve toto sexuálne
sprisahanie k nej pevne púta a drží ho v horúcej ničote
schátraných a prázdnych domov. Učarila mu jej pokožka. Je
väzňom jej vášnivých mladých úst. Cíti sa v jej tele ako doma,
a ak niekedy nájde odvahu odísť, vie, že to bude do konca
života lutovať.

2

O sebe jej nepovedal takmer nič. Dokonca aj prvý deň
v parku, keď ho počula rozprávať a pochopila, že pochádza
odinakiaľ, jej nepovedal, že to odinakiaľ je New York,
presnejšie West Village na Manhattane, ale neurčito odpovedal,
že jeho život sa začal *hore na severe*. O čosi neskôr, keď ju
začal pripravovať na prijímacie skúšky a oboznámil ju
s diferenciálnym počtom, Pilar rýchlo zistila, že je niečo
viac než len potulný vypratávač, že je vzdelaný človek
s bystrým úsudkom a s takou láskou k literatúre a znalosťami
o nej, až popri ňom jej učitelia angličtiny na Strednej škole
Johna F. Kennedyho vyzerajú ako samozvanci. Kam chodil do
školy? spýtala sa ho jedného dňa. Pokrčil plecami, nechcel
spomínať Stuyvesantovu strednú a tri roky, ktoré strávil na

Brownovej univerzite. Keď ďalej vyzvedala, sklopil zrak k zemi a zamrmlal čosi o malej štátnej vysokej škole v Novom Anglicku. O týždeň, keď jej dal román od Renza Michelsona, ktorý je náhodou jeho krstným otcom, si všimla, že vyšiel vo vydavateľstve Heller Books, a spýtala sa ho, či to s ním nejako súvisí. Nie, povedal, je to len náhoda, Heller je dosť bežné meno. Vzápätí mu položila jednoduchú, úplne logickú ďalšiu otázku. Do ktorej hellerovskej rodiny teda patrí? Kto sú jeho rodičia a kde žijú? Už tu nie sú, odvetil. Akože umreli? Žiaľ, áno. Si na tom rovnako ako ja, povedala a oči sa jej odrazu zaplavili slzami. Áno, odvetil, rovnako ako ty. Máš súrodencov? Nie, som jedináčik.

Vďaka tomuto klamstvu sa vyhol rozpakom a nemusel jej rozprávať o veciach, ktorým sa roky vyhýba. Nechce, aby vedela, že šesť mesiacov po tom, sa narodil, jeho mama odišla od jeho otca, rozviedla sa s ním a vydala sa za iného. Nechce, aby vedela, že svojho otca Morrisa Hellera, zakladateľa a majiteľa vydavateľstva Heller Books, nevidel a nerozprával sa s ním od leta po treťom ročníku na Brownovej univerzite. Zo všetkého najmenej chce, aby vedela o jeho nevlastnej mame Wille Parksovej, ktorá sa za jeho otca vydala dvadsať mesiacov po rozvode, a nič, nič a ešte raz nič neprezradí o svojom mŕtvom nevlastnom bratovi Bobbym. Tieto veci sa Pilar netýkajú. Sú to jeho osobné záležitosti, a kým nenájde cestu z predpeklika, ktoré ho posledných sedem rokov obklopuje, nikomu sa s nimi nezverí.

Dodnes si nie je istý, či to spravil zámerne, alebo nie. Niet pochybností o tom, že Bobbyho postrčil, že sa hádali a že ho v hneve postrčil, ale nevie, či ho postrčil predtým alebo potom, či začul prichádzajúce auto, čiže nevie, či Bobbyho smrť bola nehoda, alebo či sa ho tajne pokúsil zabiť. Celý príbeh jeho života závisí od toho, čo sa stalo v ten deň v Berkshires, a on stále netuší pravdu, stále nemá istotu, či spáchal zločin, alebo nie.

Bolo to v lete 1996, zhruba mesiac po tom, čo mu otec na šestnásty narodeniny daroval *Veľkého Gatsbyho* a päť ďalších kníh. Bobby mal osemnásť a pol roka a práve skončil strednú školu, absolvoval ju s odretými ušami, v neposlednom rade aj vďaka nevlastnému bratovi, ktorý mu napísal tri záverečné práce za akciovú cenu dva doláre za stranu, dokopy za sedemdesiatšesť dolárov. Ich rodičia si na august prenajali dom pri Great Barringtone a oni dvaja sa za nimi vybrali na víkend. On bol ešte na šoférovanie primladý, Bobby mal vodičský preukaz, a tak bolo Bobbyho povinnosťou skontrolovať pred odchodom stav nádrže a doplniť ju - samozrejme, neurobil to. Asi dvadsaťpäť kilometrov od domu, keď boli na klukatej ceste v kopcoch, sa im minul benzín. Možno by sa tak nenahneval, keby Bobby prejavil trochu ľútosti, keby si ten tupý flákač dal tú námahu a ospravedlnil sa za svoju chybu, ale Bobby sa zachoval ako vždy - pripadalo mu to smiešne a začal sa rehotiť.

Vtedy už existovali mobily, no oni ho nemali, a tak museli vystúpiť z auta a ísť pešo. Bol horúci, neznesiteľne vlhký deň, nad hlavami im lietali eskadry komárov a moskytov, a on mal mizernú náladu, dráždila ho Bobbyho hlúpa nonšalancia, horúčava a hmyz, hnevalo ho, že musí kráčať po tej hlúpej úzkej cestičke, a o chvíľu už do brata zapáral, nadával mu, pokúšal sa vyvolať hádku. Bobby ho však ignoroval, odmietal reagovať na urážky. Netreba sa rozčuľovať pre sprostosti, povedal, život je plný nečakaných zvrátov, vďaka tomu, že sú na tejto ceste, sa im možno prihodí niečo zaujímavé, možno za ďalšou zákrutou objavia dve krásne dievčatá, dve úplne nahé krásne dievčatá, ktoré ich vezmú do lesa a budú sa s nimi milovať šesťnásť hodín v kuse. Za normálnych okolností sa rozosmial, vždy keď Bobby začal takto rozprávať, ochotne sa podvolil kúzlu tárania nevlastného brata, no na tom, čo sa vtedy dialo, nebolo nič normálne a na smiech nemal náladu. Bola to celé také hlúpe, až mal sto chutí Bobbymu vraziť.

Keď teraz o tom dni rozmýšľa, vždy si predstavuje, ako inak by sa veci vyvinuli, keby kráčal po Bobbyho pravej strane, a nie po ľavej. Sotil by ho z cesty, nie do cesty, a to by bol koniec príbehu, o nič by nešlo, bol by to len krátky výbuch, na ktorý by sa rýchlo zabudlo. No oni boli náhodou zoradení v takomto ľavo-pravom tandeme, kráčali po kraji cesty proti smeru premávky, ktorá bola vtedy nulová, desať minút neprešlo ani jedno auto, nákladiak alebo motorka, a po týchto desiatich minútach, čo Bobbymu v kuse prednášal,

sa veselá ľahostajnosť jeho nevlastného brata pomaly zmenila na podráždenie, potom na bojovnosť a po pár kilometroch, odkedy vyrazili, už na seba kričali z plných pľúc.

Ako často sa v minulosti hádali? Nespočetnekrát, viac, než si dokáže spomenúť, no má pocit, že na tom nebolo nič nezvyčajné, keďže bratia sa stále hádajú, a hoci Bobby nebol jeho pokrvný brat, bol s ním celý jeho vedomý život. Mal dva roky, keď sa jeho otec oženil s Bobbyho mamou a všetci štyria začali žiť pod spoločnou strechou, na čo si už, samozrejme, nemôže pamätať, toto obdobie úplne vytesnil z pamäti, a preto sa dá pokojne povedať, že Bobby bol odjakživa jeho bratom, hoci to, prísne vzaté, nie je pravda. Mali medzi sebou bežné ňaťahovačky a nezhody, a keďže bol o dva a pol roka mladší, jeho telo to často schytalo. Matne si spomína, ako jedného daždivého dňa niekde v prírode jeho otec od neho odtŕha vrieskajúceho Bobbyho, ako jeho nevlastná mama karhá Bobbyho, *lebo to prehnal*, ako on Bobbyho kope do píšťaly, keď mu z rúk vytrhol hračku. No neboli to len samé vojny a konflikty, boli aj obdobia prestávok, prímeria a dobrých čias, a spomína si, že keď mal sedem alebo osem rokov, čiže keď mal Bobby deväť alebo jedenásť, mal brata aktívne rád, možno ho dokonca miloval, a aj brat ho mal rád alebo ho možno dokonca miloval. Nikdy si však neboli blízki, nie takí blízki, ako niektorí bratia bývajú, dokonca aj rozhádaní, nezmieriteľní bratia, a určite to malo niečo spoločné s tým, že patrili do umelo skonštruovanej rodiny, a najhlbšia lojalita každého chlapca

bola vyhradená vlastnému rodičovi. Niežeby mu Willa bola zlou matkou alebo že by bol jeho otec zlým otcom Bobbymu. Práve naopak. Tí dvaja dospelí boli verní spojenci, ich manželstvo bolo pevné a prekvapivo bezproblémové, a každý sa išiel pretrhnúť, aby dieťaťu toho druhého neukrividil. No aj tak tam boli neviditeľné praskliny, mikroskopické trhliny, ktoré im pripomínali, že sú zlepenec, niečo nie úplne kompletné. Napríklad Bobbyho meno. Willa bola Parksová, ale jej prvý manžel, ktorý ako tridsaťšesťročný umrel na rakovinu, bol Nordstrom, a aj Bobby bol teda Nordstrom, a keďže bol Nordstrom štyri a pol roka od narodenia, Willa to nechcela zmeniť na Heller. Mala pocit, že Bobbyho by to mohlo zmiašť, ale predovšetkým sa nemohla prinútiť vymazať poslednú pamiatku na svojho prvého manžela, ktorý ju miloval a nemohol za to, že umrel, a keby synovi odobrala jeho meno, mala by pocit, akoby zahynul druhý raz. Takže minulosť bola súčasťou prítomnosti a duch Karla Nordstroma bol piatym členom domácnosti, bol to neprítomný duch, ktorý zanechal svoj odtlačok na Bobbym - ktorý bol brat a zároveň nie brat, syn a zároveň nie syn, priateľ a zároveň nepriateľ.

Žili pod spoločnou strechou, ale okrem toho, že ich rodičia boli manželia, nemali veľa spoločné. Podľa temperamentu a prístupu k životu, podľa sklonov a správania, podľa všetkých ukazovateľov, ktorým sa pomeriava, kto a čo človek je, boli iní, hlboko a nemenne iní. Ako plynuli roky, každý sa presunul do vlastnej sféry, a keď prišli do puberty,

málokedy sa stýkali - okrem kuchynského stola a rodinných výletov. Bobby bol bystrý, pohotový a vtipný, ale učenie mu nešlo a neznášal školu, a keďže bol navyše nedbanlivý, vzdorovitý a samopašný, získal povest problémového žiaka. Jeho mladší nevlastný brat mal, naopak, z celej triedy najlepší prospech. Heller bol tichý a rezervovaný, Nordstrom extrovertný a živelný, a obaja mali pocit, že ten druhý pristupuje k životu zo zlej strany. Čo bolo ešte horšie, Bobbyho mama bola profesorka angličtiny na Newyorskej univerzite, vášnivá milovníčka kníh a mysliteľka, a ako ťažko sa jej synovi asi počúvalo, keď chválila Hellera za jeho študijné úspechy, rozplývala sa, že ho prijali na Stuyvesantovu strednú školu, a pri večeri sa s ním rozprávala o debilnom *existencializme*? Bobby začal v pätnástich vo veľkom fajčiť trávu, stal sa z neho jeden z tých stredoškolských huličov s rozšírenými zreničkami, čo si cez víkend idú vyvracať žalúdok na večierkoch a kde-tu nejaké drogy aj predajú, aby si zabezpečili hotovosť navyše. Spomalený Heller a darebák Nordstrom - boli ako oheň a voda. Občas z každej strany dochádzalo k slovným útokom, ale bitky prestali - najmä vďaka záhadám genetiky. Keď sa pred dvanástimi rokmi ocitli na tej ceste v Berkshires, šestnásťročný Heller meral takmer stoosemdesiat centimetrov a vážil sedemdesiatsedem kíľ. Nordstrom, ktorý mal útlejších predkov, meral stosedemdesiattri centimetrov a vážil šesťdesiatšesť kíľ. Ten

nepomer zrušil všetky potenciálne súboje. Istý čas už patrili do odlišných kategórií.

O čom sa v ten deň hádali? Aké slovo alebo veta, aký sled slov či viet ho tak nahneval, že sa prestal ovládať a sotil Bobbyho na zem? Nevie si na to jasne spomenúť. Počas tej hádky sa toho toľko povedalo, zaznelo toľko obvinení, na povrch prudko vytrysklo toľko pochovaných antipatií, že nedokáže identifikovať konkrétne slová, ktoré ho rozzúrili. Najprv to bolo celé veľmi detinské. Jeho podráždila Bobbyho neporiadnosť, ďalšie šlendriánstvo z dlhého radu šlendriánstiev - ako môže byť taký hlúpy a nezodpovedný, aha, do čoho ich zase namočil! Bobbyho podráždila bratova upätá reakcia na problém, mravné pohoršenie, premúdreňá nadradenosť, ktorou mu už roky pil krv. Bežné chlapčenské obviňovanie, vybičované tínedžerské emócie, nič mimoriadne hrozivé. No potom, keď už do seba skákali a Bobby sa rozohnil, hádka dosiahla hlbšiu, rezonančnejšiu rovinu trpkosti, spodnú žilu zlej krvi. Už nešlo len o nich, ale o rodinu. Bobby neznáša, že je vyvrheľom svätej štvorice, nemôže vystáť matkinu náklonnosť k Milesovi, má po krk trestov a uzemňovania od bezcitných, pomstychtivých dospelých, neznesie ďalšie reči o akademických konferenciách, vydavateľských zmluvách a o tom, prečo je táto kniha lepšia ako tamtá - je mu z toho všetkého zle, je mu zle z Milesa, je mu zle z matky a nevlastného otca, je mu zle zo všetkých v tej sprostej domácnosti, už sa nevie dočkať, keď budúci mesiac vypadne a pôjde výšku, a aj keby ho

z výšky vyhodili, s nimi skončil a už sa nevráti. Adios, debilos. Jebať Morrisa Hellera a jeho syna. Jebať celý skurvený svet.

Nepamätá si, po ktorom slove alebo slovách vyletel. Možno to ani nie je dôležité, možno si nikdy nespomenie, ktorá urážka z toho nenávisťného dávenia invektív zavinila to sotenie, ale dôležité je a najviac zo všetkého záleží na tom, či počul, alebo nepočul, ako sa k nim približuje auto, to auto, ktoré sa odrazu vynorilo z ostrej zákruty rýchlosťou osemdesiat kilometrov za hodinu a vidieť ho bolo, až keď sa už nedalo zabrániť, aby zrazilo jeho brata. Isté je, že Bobby naňho kričal a on kričal naňho, vravel mu, aby prestal, aby zavrel hubu, a počas toho šíaleného prekrikovania stále kráčali po ceste, nevšímali si nič okolo seba, les na ľavej strane, lúku na pravej strane, zahmlenú oblohu hore, vtáky, čo všade spievali, pinky, drozdy, horáriky, to všetko zmizlo a zostala len zúrivosť ich hlasov. Zdá sa isté, že Bobby blížiac sa auto nepočul - alebo ho to netrápilo, keďže kráčal po krajnici a nemal pocit, že mu hrozí nebezpečenstvo. Ale čo ty? pýta sa Miles sám seba. Vedel si to, alebo nevedel?

Sotil ho silno, rázne. Bobby stratil rovnováhu a odtackal sa na cestu, tam spadol a rozbil si hlavu na asfalte. Takmer ihneď sa posadil, šúchal si hlavu a nadával, a skôr ako stihol vstať, skosilo ho auto, vyrazilo z neho život, navždy im zmenilo životy.

Toto je prvá vec, s ktorou sa odmieta zveriť Pilar. Druhá je list, ktorý rodičom napísal päť rokov po Bobbyho smrti. Práve skončil tretí ročník na Brownovej univerzite a mal v pláne stráviť leto v Providence, pracovať na polovičný úväzok ako rešeršér pre jedného zo svojich profesorov histórie (noci a víkendy v knižnici) a na plný úväzok robiť dodávky pre miestny obchod s elektronikou (inštalovať klimatizáciu, prenášať televízory a chladničky po úzkych schodiskách). Na scéne sa nedávno objavilo jedno dievča, a keďže bývalo v Brooklyne, jeden júnový víkend sa ulial z knižnice a vybral sa za ňou do New Yorku. Stále mal kľúče od rodičovského bytu na Downing Street, jeho izba bola stále v pôvodnom stave a odkedy odišiel na výšku, s rodičmi mal dohodu, že môže kedykoľvek prísť a nemusí sa vopred ohlasovať. Vyrazil na cestu v piatok večer, keď skončil v obchode s elektronikou, a do bytu vošiel neskoro po polnoci. Obaja rodičia spali. Na druhý deň ho zavčas rána zobudili ich hlasy prichádzajúce z kuchyne. Vstal z postele, otvoril dvere na svojej izbe, potom zaváhal. Rozprávali hlasnejšie a nástojčivejšie ako zvyčajne, Willa mala v hlase úzkostný podtón, a hoci sa priamo nehádali (hádali sa zriedka), odohrávalo sa niečo dôležité, rozoberali nejakú zásadnú otázku alebo sa k nej znovu vracali, a nechcel ich vyrušiť.

Patrílo sa vrátiť do izby a zavrieť dvere. Už keď stál na chodbe a počúval ich, vedel, že tam nemá právo byť, že musí a mal by odísť, no nemohol si pomôcť, bol príliš zvedavý,

príliš túžil zistiť, čo sa deje, a tak sa ani nepohol a prvý raz v živote počúval súkromný rozhovor svojich rodičov, a keďže ten rozhovor sa týkal najmä jeho, prvý raz ich - aj kohokoľvek iného - počul, ako sa o ňom rozprávajú za jeho chrbtom.

Je iný, vravela Willa. Má v sebe hnev a chlad, ktorý ma desí, a nenávidím ho za to, čo ti vykonal.

Nič mi nevykonal, odvetil jeho otec. Možno sa nerozprávame tak často ako kedysi, ale to je normálne. Má takmer dvadsaťjeden rokov. Už má vlastný život.

Boli ste si takí blízki. To bol jeden z dôvodov, prečo som sa do teba zamilovala - kvôli tomu, ako si miloval svojho chlapčeka. Pamätáš sa na bejzbal, Morris? Pamätáš sa na všetky tie hodiny, ktoré ste strávili v parku, keď si ho učil nadhadzovať?

Staré zlaté časy.

Išlo mu to, však? Naozaj mu to išlo. V druhom ročníku bol v školskom tíme štartujúci nadhadzovač. Tak sa z toho tešil. A potom sa zmenil a na jar odišiel.

Nezabúdaj, že to bola jar po Bobbyho smrti. Bol z toho vtedy trochu mimo. Ako my všetci. Nemôžeš mu to vyčítať. Ak už nechcel hrať bejzbal, bola to jeho vec. Hovoríš o tom, ako keby si si myslela, že sa ma pokúšal potrestať. Ja som ani chvíľu nemal ten pocit.

Vtedy začal piť, však? Zistili sme to až neskôr, ale myslím, že vtedy sa to začalo. Vtedy začal piť, fajčiť a stretávať sa s tými cvokmi.

Pokúšal sa napodobňovať Bobbyho. Možno spolu až tak dobre nevychádzali, ale myslím, že Miles ho mal rád. Keď si svedkom bratovej smrti, časť z teba sa ním chce stať.

Bobby bol pohodák a motovidlo. Miles je ako smrčka.

Pripúšťam, že mal v sebe istú pochmúrnosť. No v škole sa mu vždy darilo. Napokon mal vždy dobré známky.

Je to bystrý chlapec, to nespochybňujem. Ale chladný, Morris. Vyprahnutý, zúfalý. Radšej si ani nechcem predstavovať budúcnosť...

Ako často sme sa už o tom rozprávali? Stokrát? Tisíckrát? Poznáš jeho príbeh rovnako dobre ako ja. Ten chalan nemal mamu. Mary-Lee odišla, keď mal Miles šesť mesiacov. Kým si neprišla ty, vychovávala ho Edna Smythová, úžasná, legendárna Edna Smythová, ale aj tak, bola to len pestúnka, takže po prvých šiestich mesiacoch nemal skutočnú matku. Keď si vstúpila do jeho života, už bolo asi neskoro.

Takže chápeš, o čom hovorím?

Samozrejme, že chápem. Vždy som to chápal.

Už to nemohol dlhšie počúvať. Sekali ho na kúsky, štvrtili ho pokojnými a presnými ťahmi patológa, vykonávajúceho pitvu, rozprávali sa o ňom, akoby ho už považovali za mŕtveho. Vklízol do izby a potichu zavrel dvere. Netušili, ako veľmi ich miluje. Päť rokov žil so spomienkou na to, čo spravil svojmu

bratovi na tej ceste v Massachusetts, a keďže rodičom nikdy nepovedal, ako ho sotil a ako ho to strašne trápi, vinu, ktorá mu kolovala v tele, považovali za nejakú chorobu. Možno aj bol chorý, možno pôsobil ako uzavretý, nesympatický človek, to však neznamená, že sa obrátil proti nim. Zložitá, emocionálna, nekonečne veľkodušná Willa, jeho srdečný, otvorený otec - nenávidel sa za to, že im spôsobil toľký žiaľ, toľko zbytočného smútku. Vnímali ho ako chodiacu mŕtvolu, ako človeka bez budúcnosti, a keď si sadol na posteľ a predstavil si tú budúcnosť bez budúcnosti, čo sa pred ním hmlisto vznášala, uvedomil si, že nemá odvahu znovu pred nich predstúpiť. Možno bude pre všetkých zúčastnených najlepšie, keď odíde z ich života, keď zmizne.

Drahí rodičia, napísal na druhý deň, prepáčte mi také náhle rozhodnutie, ale po skončení ďalšieho ročníka na vysokej som zistil, že ma škola prestala baviť a asi by mi prospela pauza. Dekanovi som už oznámil, že si chcem dať cez zimný semester prestávku, a ak sa ukáže, že to nestačí, aj cez letný semester. Prepáčte, ak som Vás tým sklamal. Má to jednu kladnú stránku, že si na čas nebudete musieť robiť starosti s platením školného. Samozrejme, neočakávam od Vás peniaze. Mám prácu a postarám sa o seba. Zajtra na pár týždňov odchádzam do Los Angeles navštíviť matku. Keď sa potom trochu usadím, hneď sa Vám ozvem. Oboch Vás objímam a bozkávam,
Miles.